

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Analýza hospodaření vybrané obce – poměrové ukazatele

Mgr. Matoušová Jitka

© 2019 ČZU v Praze

Souhrn:

Předmětem této diplomové práce je zhodnocení hospodaření vybrané obce, kterou je obec Modrava. Teoretická část je věnovaná seznámení se s touto problematikou a vysvětlení klíčových metod, podle kterých je možné hospodaření municipalit realizovat. Defínují se zde pojmy státní správa, územní samospráva, kraj a obec. Poté je obec charakterizována z pohledu jejích orgánů, majetku, rozpočtu a jsou uvedena specifika obcí při finanční analýze. Druhá kapitola teoretické části textu poté blíže rozvádí pojem finanční analýza, její uživatele a zdroje. Třetí kapitola následně popisuje metody finanční analýzy, mezi které náleží analýza absolutních ukazatelů, analýza poměrových ukazatelů, analýza rozdílových ukazatelů a další metody analýzy. V praktické části je charakterizována obec Modrava. Je uvedena její demografická analýza, analýza rozpočtu, analýza rozvahy a výkazu zisku a ztrát. Na což navazuje analýza poměrových ukazatelů, rozdílových ukazatelů. Na závěr práce jsou získaná data vyhodnocena a je stanoveno doporučení ke zlepšení stávající situace v obci Modrava.

Klíčová slova:

Finanční analýza, obec, rozpočet, výkaz zisku a ztrát, rozvaha, příjmy, výdaje, rentabilita, likvidita, zadluženost.

Cíl a metodika:

Cílem této diplomové práce je zhodnocení hospodaření obce Modrava v letech 2016 až 2018. Hlavním nástrojem k posouzení hospodaření municipální sféry je finanční analýza. Na základě analýzy a zjištěných výsledků budou navržena vhodná doporučení ke zlepšení hospodářské situace obce.

Tento hlavní cíl je složen z cílů dílčích. Těmito dílčími cíli jsou:

- Charakterizovat obec Modrava
- Provést horizontální a vertikální analýzu rozvahy a výkazu zisku a ztrát obce Modrava
- Podrobně analyzovat rozpočet obce Modrava
- Analyzovat poměrové a rozdílové ukazatele obce Modrava

Pro vytvoření teoretické části diplomové práce je využita literární rešerše odborných publikací, zaměřujících se na problematiku finanční analýzy, veřejné správy atd.

Pro vytvoření praktické části je využita řada metod. Nejdříve je detailně popsána obec Modrava, její počet obyvatel, činnosti atd. Zde je využita metoda statistické analýzy. V úvodu praktické části textu je tedy naplněn první dílčí cíl této diplomové práce.

Následně pomocí vybraných elementárních metod analýzy jsou vypočteny hodnoty finančních ukazatelů, na základě kterých, bude zhodnocena finanční a hospodářská situace obce Modrava, což bude sloužit jako podklad pro vlastní návrhy opatření. Ukazatele jsou vypočteny a hodnoceny v přehledných tabulkách a grafech. Zde jsou tak splněny další dílčí cíle této diplomové práce.

Výsledky:

Téma finanční analýza obce je velmi aktuální, dokonce nabývá na významu, především se změnou pravidel rozpočtové odpovědnosti. Bylo zjištěno, že Modrava je významným centrem šumavské turistiky, která je hlavním zdrojem příjmů místních podnikatelů. Obec Modrava se nachází v nadmořské výšce 985 metrů nad mořem, v centru Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, v Plzeňském kraji, v okrese Klatovy. Celková rozloha správního území obce Modrava je 8163 hektarů. Největšími zaměstnavateli jsou hotely, penziony a obcí založená společnost Služby Modrava s.r.o. a státní organizace, jako je např. Národní park a chráněná krajinná oblast Šumava. Život v horské obci má svá specifika. Je zde nepříznivá dopravní obslužnost, špatná dostupnost služeb a zdravotní péče, dlouhé dojíždění dětí do škol. Obec Modrava si veškeré tyto problémy uvědomuje, a proto se snaží k trvalému bydlení přilákat mladé lidi svými speciálními programy: sociální stabilizace a programem demografické stabilizace. Obec také plánuje novou výstavbu, pomáhá místním podnikatelům v péči o turisty atd. Ke zlepšení podmínek zakoupila obec vícemístní vozidlo Mercedes-Benz, s cíle dovážení dětí do škol. Dále přispívá obec např. na nákup učebních pomůcek pro MŠ a ZŠ v obci Srní. K zajištění nové výstavby, je však nutné provést změnu územního plánu, která trvá již několik let. Modrava leží celou svou rozlohou na území Národního parku, proto veškeré náležitosti musí projít náročnou cestou byrokratických řízení a schvalovacích procesů. Počet obyvatel je v obci relativně stabilní a v současné době zde žije pouhých 75 osob.

Příjmy obce Modrava jsou různorodé. V roce 2017 došlo k poklesu příjmů, v roce 2018 naopak k růstu příjmů. Nejvýznamnější skupinou byly příjmy nedaňové. Tyto příjmy však měly výrazně kolísavý trend. V roce 2016 činily nedaňové příjmy 23 012 tis. Kč, poté poklesly na cca 5 700 tis. Kč a v posledním sledovaném roce opět vzrostly na 11 810 tis. Kč. V rámci nedaňových příjmů jsou hlavní složkou, dle objemu peněžních prostředků, příjmy z vlastní činnosti a příjmy z pronájmu majetku ve vlastnictví obce. Průměrně měla tato položka podíl, na celkových nedaňových příjmech, cca 95 %. Daňové příjmy činily v roce 2016 3 714 tis. Kč. V roce 2017 došlo k růstu příjmů cca o dvojnásobek. Důvodem je zajisté novela

zákona o rozpočtovém určení daní, které se změnil poměr rozdělování daňových příjmů, ve prospěch místních samospráv. Menší podíl měly transfery, které byly z různých zdrojů. Kapitálové příjmy měly na rozpočtu obce Modrava nejmenší podíl. Kapitálové příjmy obsahují jen jednu kategorii a to Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy. Zde je možné vyzkoumat, že obec prodávala každým rokem pozemky, ale jen ve velmi malé míře.

Přijaté transfery výrazně neovlivňují příjmovou stránku obce Modrava a také je patrné, že je jejich výše značně kolísavá. V roce 2016 činily 2 373 tis. Kč a v roce 2018 jen 346 tis. Kč. Klíčovou roli v rámci přijatých transferů má množství a kvalita vypracovaných projektů, které se předkládají k žádosti o dotace v rámci dotačních programů. Dotace dále podléhají schválení ve schvalovacím řízení příslušným orgánem státní správy, který rozhodne o tom, zda bude dotace přidělena či nikoliv. Proto je zde mimo jiné také takto kolísavý trend. Zde byly realizovány např. dotace na úpravu lyžařských tratí, dotace z operačního programu životní prostředí v podobě dotací na snížení rizika povodní atd.

Z vertikální analýzy je možné vyvodit, že v rámci dlouhodobého majetku došlo k růstu podílu této položky na celkových aktivech. Podíl stálých aktiv na celkových aktivech vzrostl ze 75,80 % na 90,57 %. Největší majoritní podíl tak měla stálá aktiva v roce 2018 a to 90,57 %, což svědčí o nárůstu dlouhodobých aktiv, celkem o cca 51 000 tis. Kč. Na stálých aktivech měl největší vliv dlouhodobý finanční majetek. Jeho podíl měl rostoucí trend. V roce 2016 činil podíl této položky 41 % na celkových aktivech a v roce 2018 48 %. Na straně pasiv měly největší vliv vlastní zdroje, které činily cca 97 %. Majoritní podíl na celkových nákladech obce Modrava měly ve všech sledovaných letech náklady finanční. Jejich podíl byl v roce 2016 58 %, v roce 2017 vzrostl na 78 % a v roce 2018 poklesl na 41 %. V menší míře byly náklady obce tvořeny náklady z činnosti. V roce 2016 měly podíl na celkových nákladech 40 %. V roce 2017 jejich podíl na celkových nákladech poklesl na 20 %. Tento typ nákladů tak meziročně poklesl o 8 131 tis. Kč. V roce 2018 tyto náklady opět vzrostly a to o 18 246 tis. Kč, což je o cca 90 %. Růst byl zapříčiněn především v oblasti položky odpisů. Také došlo k mírnému nárůstu nákladů mzdových, což kopíruje růst nákladů na zákonné sociální pojištění a zdravotní pojištění. Naopak došlo k mírnému propadu v položce ostatní služby. Příznivé je, že obec měla klesající trend na položce spotřeba energie, či na položce opravy a udržování. Největší podíl na celkových výnosech obce Modrava měly výnosy finanční. Jejich podíl osciloval kolem 85 %, na celkových výnosech. Menší vliv měly výnosy z činnosti a výnosy z transferů. Podíl těchto dvou položek byl velmi podobný a pohyboval se

v rozmezí cca 5 % až 8 %. V nejmenší míře se na tvorbě výnosů podílely výnosy ze sdílených daní a poplatků. Podíl této poslední položky činil 4,19 % až 5,69 %.

Pro následné zhodnocení hospodaření obce Modrava byly využity poměrové ukazatele. Prvním ukazatelem byl ukazatel likvidity. Běžná likvidita vyjadřuje schopnost obce přeměnit oběžná aktiva na peněžní prostředky a těmi splatit své krátkodobé závazky. Oběžný majetek obce Modrava byl v každém roce vyšší než krátkodobé závazky. Obec Modrava držela dobrou běžnou likviditu, která oscilovala kolem 25 %. Pohotová likvidita dosahovala obdobných výsledků, jako likvidita běžná, protože zásoby byly minimální. Obec Modrava ve všech sledovaných letech disponovala na položce krátkodobého finančního majetku takovým množstvím prostředků, aby dokázala pokrýt veškeré krátkodobé závazky. Stav likvidity peněžní je možné označit za dobrý a pohybovala se kolem doporučené hodnoty 0,6.

Rentabilita aktiv vypovídá o klesající efektivitě, se kterou nakládala se svěřenými prostředky. V roce 2016 dosáhla rentabilita aktiv 21 %, poté poklesla na 20 % a v posledním sledovaném roce se ukazatel propadl na 15 %. Obrat kapitálu vyjadřuje, kolik celkových pasiv, respektive celkových aktiv se obrací ve výnosech za jednotlivé roky. Hodnoty ukazatele obce Modrava se nachází ve velmi malých číslech. Značí tedy, že užitím jedné koruny majetku bylo v jednotlivých letech dosaženo 0,10 – 0,14 Kč celkových výnosů. Lze tedy podotknout, že obec příliš nevyužívá svých aktiv k tvorbě zisku, což je ovšem logické, protože zastupitelstvo a starosta nevykonávají své funkce za účelem zisku, avšak za účelem efektivního hospodaření s majetkem obce. Pohledávky, které má obec uvedené ve výkazech, jsou pohledávky s dlouhou splatností. Tuto splatnost si určuje obec. Dlouhá splatnost je proto, že odběratelé jsou občané, jim tedy obec ukládá delší splatnost, aby měli více času závazek uhradit. Dlouhá splatnost nedělá obci problém, jelikož byla vždy od občanů dodržena. Vývoj doby obratu pohledávek ve sledovaném období výrazně vzrostl. V prvním roce činil obrat pohledávek 16 dnů. V roce 2017 činil 24 dnů a v posledním sledovaném roce činil 44.

Celková zadluženost obce Modrava měla příznivý klesající trend od 2,87 % do 1,66 %. Celková zadluženost je sledována také Ministerstvem financí ČR, jako jeden z monitorujících ukazatelů a neměl by u žádné z obcí překročit 25 %. Ve sledovaném horizontu se tento ukazatel v rizikových hodnotách nepohyboval. Míra zadluženosti vypovídá o klesající zadluženosti, obdobně jako předešlé ukazatele. I zde je možné vyčíst, že není zadluženost obce vysoká. Obec je schopná pomocí vlastních zdrojů pokrýt většinu aktiv. Jsou tak patrné preference vlastních zdrojů. Další pozitivní zjištění, které dokládá pokles zadluženosti obce

Modrava, je pokles ukazatele dluhové služby mezi léty 2017 a 2018. Ten tak poklesl o cca 3,5 %. Konkrétně tak poklesl z 18 % na 14,5 %. Poměrně jednoduchou cestou, jak určit soběstačnost municipality, v tomto případě hlavně autarkie na bázi výnosů a nákladů, respektive příjmů a výdajů. Bylo zde zjištěno, že tento ukazatel se pohyboval pod hodnotou 100 %, konkrétně se hodnoty pohybovaly v rozmezí 70,47 % až 94,08 %.

Všechny ukazatele tak svědčí o celkovém zdraví obce Modrava. Doporučení, jak by mohla obec zvýšit výnosy a nabídnout další službu svým obyvatelům i rekreativním je zřízení kadeřnictví. Vybavení kadeřnictví by mělo pořizovací náklady ve výši 70 397 Kč. Náklady na pronájem, energii a vodu by byly součástí nákladů obecního úřadu, z důvodu využití prostor obecního úřadu. Z občasných diskusí s návštěvníky obce bylo zjištěno, že tato služba by byla více než vítána, protože v současnosti je nejbližší poskytována ve 32 km vzdálené Sušici. Při vysoké návštěvnosti obce je možné předpokládat průměrnou návštěvnost kadeřnictví cca 80 osob měsíčně, průměrná cena za 1 osobu je 451 Kč. Průměrný měsíční výdělek by mohl být 36 800 Kč a za rok 432 960 Kč. Jsou vypočítány 3 varianty provozních nákladů. Varianta A je 18 040 Kč a doba návratnosti záměru by byla v horizontu 7,5 měsíce. Varianta B je 21 648 Kč a návratnost by byla 9 měsíců. Varianta C je 25 256 Kč a návratnost záměru by byla 12,5 měsíce. Na pořizovací náklady bude použito 50 % zisku.

Dalším důvodem tohoto záměru je nově vytvořené pracovní místo. Při příznivém výsledku je možnost služby rozšířit i o další nabídky např. manikúru a pedikúru.

Seznam použitých zdrojů

KISLINGEROVÁ, Eva. Manažerské finance, 3.vyd. Praha: Beck, 2010, 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, 206 s. ISBN 80-7179-778-2.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktualiz. vyd. Praha, 2015, 160 s. ISBN 978-80-247-5534-2.